

Załącznik nr 1 do uchwały Nr XLIX/649/22
Rady Miejskiej w Ustrzykach Dolnych
z dnia 19 stycznia 2022 r.

USTRZYKI DOLNE

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE USTRZYKI DOLNE
NA LATA 2022-2025**

SPIS TREŚCI

I WSTĘP.....	2
II CHARAKTERYSTYKA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE.....	3
III PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU.....	12
IV PROGRAM JEST SPÓJNY Z PROGRAMAMI.....	13
V DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE	13
VI ZAKRES POMOCY INSTYTUCJONALNEJ.....	21
VII ADRESACI PROGRAMU.....	23
VIII ZASOBY GMINY W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU.....	23
IX CELE PROGRAMU.....	24
X ZAŁOŻENIA PROGRAMU.....	24
XI DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PROGRAMU.....	25
XII ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ.....	26
XIII REALIZACJA PROGRAMU I PRZEWIDYWANE EFEKTY.....	26
XIV MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU.....	27
XV ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	28
XVI SPAWOZDAWCZOŚĆ.....	28
XVII ZAKOŃCZENIE.....	29
XVIII WYKAZ PLACÓWEK NA RZECZ OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	29

I WSTĘP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, że instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako „naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa” (art.16 ust.3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka) jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej. Ustrojową zasadą jest także szczególna pomoc ze strony władz publicznych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Żaden człowiek nie powinien i nie może być narażony na przemoc w rodzinie, nikt nie ma prawa naruszać jego praw i dóbr osobistych, powodować cierpienia. Dlatego też kwestia ta stanowi ogromne wyzwanie dla służb i instytucji zainteresowanych losem osób zagrożonych przemocą lub jej doświadczających oraz zaspokojeniem potrzeb i praw tych osób. Badania empiryczne oraz doświadczenie wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji. Natomiast przemoc jest jednym z istotnych zagrożeń dla realizacji tej podstawowej funkcji rodziny, jak i dla samorealizacji każdego z jej członków. Duże znaczenie w przypadku zagrożenia wystąpienia przemocy mają działania profilaktyczne, które zainicjowane odpowiednio wcześniej dają szansę na uniknięcie głębokiego kryzysu w rodzinie. Nadrzędnym działaniem powinno być szybkie rozpoznanie zjawiska przemocy, a następnie przywrócenie osobom pokrzywdzonym zdolności w zakresie godnego i bezpiecznego funkcjonowania w rodzinie. Statystycznie większość osób doznających przemocy w rodzinie stanowią kobiety. Innymi szczególnie wrażliwymi kategoriami osób doznających przemocy w rodzinie są m.in. małoletni, osoby starsze, osoby niepełnosprawne. Szczególną ochroną i wsparciem powinny być dedykowane dzieciom, zarówno doznającym przemocy w rodzinie, jak i będącym świadkami przemocy.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest procesem

wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wielu służb, a także zmiany świadomości publicznej. Ze względu na złożoność zjawisko przemocy w rodzinie zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i leży w kręgu zainteresowań pracowników pomocy społecznej, służby zdrowia, oświaty, wymiaru sprawiedliwości, terapeutów, funkcjonariuszy Policji oraz prokuratorów.

II CHARAKTERYSTYKA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Zjawisko przemocy w rodzinie zdefiniowane jest przez art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2005 r Nr 180 poz.1493 z późn. zm.). Mówi on, że przemoc w rodzinie to: „*jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*” Przemoc w rodzinie od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Ludzie niechętnie przyznają się do przemocy w rodzinie, jednakże jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Jest obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i rodzinie. Występuje we wszystkich grupach społecznych niezależnie od poziomu wykształcenia, czy sytuacji materialnej. Przemoc jest demonstracją siły i chęcią przejęcia kontroli nad drugą osobą, powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Dla dzieci, które doznają lub są świadkami przemocy skutki tych sytuacji są nieodwracalne i mogą objawiać się dopiero w życiu dorosłym. Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną, z art. 207 kodeksu karnego (Dz.U. z 1997 r Nr 88, poz.553 z późn.zm.)

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi: „§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”

Najczęściej podejmowanymi oddziaływaniami na rzecz pomocy ofiarom są: interwencja, udzielanie schronienia, informacja, edukacja, wsparcie emocjonalne, wsparcie psychologiczne, terapia, pomoc prawna, pomoc pedagogiczna, pomoc materialna. Procedura postępowania wobec problemu przemocy w rodzinie wiąże się ściśle z przepisami wskazanymi w Rozdziale III. Warto zaznaczyć, że w ramach procedury Niebieskiej Karty Zespół Interdyscyplinarny, bądź grupa robocza na podstawie art.12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz na podstawie art. 304§ 2 kodeksu postępowania karnego zawiadamia prokuraturę lub policję o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na podstawie art.12a nadaje uprawnienie związane z procedurą postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą. Decyzję tę podejmuje pracownik socjalny wspólnie z funkcjonariuszem policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub

pielęgniarką. Kolejnym przykładem działań podejmowanych zgodnie z zasadą niesienia profesjonalnej pomocy jest systematyczny monitoring sytuacji w rodzinie. Dzięki temu możliwa jest weryfikacja, kontynuacja wsparcia oraz ciągła aktualizacja planu pomocy

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. **JEST INTENCJONALNA** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. **SIŁY SĄ NIERÓWNOMIERNE** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca jest silniejszy.
3. **NARUSZA PRAWA I DOBRA OSOBISTE** – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.).
4. **POWODUJE CIERPIENIE I BÓL** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie, gdzie poszczególne formy najczęściej występują w połączeniu z innymi:

FORMY I SKUTKI PRZEMOCY W RODZINIE

Rodzaje przemocy	Formy przemocy	Skutki przemocy
PRZEMOC FIZYCZNA	szarpanie, kopanie popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie	bezpośrednie: uszkodzenia ciała - urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki,

	broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nieudzielenie niezbędnej pomocy, itp.	bezsensowność, zaburzenia psychosomatyczne, itp.;
PRZEMOC PSYCHICZNA	wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.	zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, jej poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu, itp.
PRZEMOC SEKSUALNA	gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieścizot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytyka zachowań seksualnych, itp.	obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia atrakcyjności i godności, zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się /lęk, strach, unikanie seksu/, uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci sprawcy

		przemocy, itp.
PRZEMOC EKONOMICZNA	Okradanie, zabieranie pieniędzy, nie łożenie na utrzymanie, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwienie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.	całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości, znalezienie się bez środków do życia.

Inną niż opisywane wyżej formy przemocy jest zaniedbywanie. Stanowi ono ogół zachowań polegający na zaspokajaniu potrzeb zarówno fizycznych jak i psychicznych, naruszenie obowiązku opieki względem zależnych osób bliskich. Zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej i objawia się jako np. nie przekazywanie środków na utrzymanie, pozbawienie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwienie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: jak np. mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka itp. W konsekwencji powoduje stopniowe wycofywanie się osoby doświadczającej przemocy z wszelkiej aktywności.

Stosunkowo nową formą przemocy jest Cyberprzemoc (przemoc elektroniczna) – stosowana poprzez: prześladowania, zastraszenia, nękanie, wyśmiewanie innych z wykorzystaniem internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w internecie, portale społecznościowe i inne.

Wyżej wymienione formy niewłaściwego traktowania drugiego człowieka w zasadzie nie występują osobno. Przemocy fizycznej najczęściej towarzyszy

przemoc psychiczna. Przemoc seksualna często współwystępuje z przemocą fizyczną i psychiczną.

Każdą z wyżej wymienionych form przemocy cechuje cykl składający się z trzech faz:

1) faza narastania napięcia – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. Na tym etapie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości gniewu, kontrolowanie członków rodziny, używanie obraźliwych słów, poniżanie bliskiej osoby. Sprawca jest poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspokajając żądania partnera i robiąc wszystko by poprawić nastrój. Często sama obarcza się winą za jego zachowanie i dąży do zadośćuczynienia i uszczęśliwienia sprawcy. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia, które spiętrzą napięcie. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja.

2) faza gwałtownej przemocy – w trakcie tej fazy następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata. Wybuch często jest nieadekwatny do przyczyny, którą podaje sprawca (dokonuje szkód psychicznych, fizycznych, niszczy sprzęty nie zwracając uwagi na krzywdę innych). Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może się zakończyć dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. W trakcie ataku ofiara robi wszystko., żeby ochronić siebie i uspokoić partnera. Zabiegi te jednak rzadko przynoszą pożądanego skutek. Wraz z ustaniem aktu przemocy ofiara znajduje się w stanie szoku, nie chce uwierzyć w to, co się stało. Pojawia się u niej przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w tej fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się na wezwanie pomocy i złożenie skargi, a więc początkują interwencję w sytuacji przemocy w rodzinie. Jeśli osoba zagrożona przemocą nie zgłosi się do właściwych instytucji o pomoc, jest to ostatni moment by przerwać cykl przemocy, nim rozpocznie się ona na nowo.

3) faza miodowego miesiąca – czas skruchy – okazywania troski i miłości. Sprawca próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Interwencja najczęściej następuje w fazie gwałtownej przemocy. Ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc i złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną.

Faza miodowego miesiąca ma niezwykle silny wpływ na pozostawanie osoby jej doświadczającej w krzywdzącym związku. To w tej fazie rodzą się złudne nadzieje, że

sprawca się zmieni. Faza ta jednak mija i przechodzi w fazę narastania napięcia. Prawdziwym zagrożeniem jakie niesie ze sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu jest jeszcze gwałtowniejsza.

Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy – faza narastania napięcia oraz gwałtownej przemocy

U ofiar przemocy domowej, doświadczających zespołu zaburzeń stresu pourazowego i poddawanych intensywnej przemocy psychicznej często rozwija się tzw. proces wiktylizacji, który zmienia poczucie tożsamości maltretowanej osoby. Traci ona podstawowe poczucie bezpieczeństwa i uporządkowania życia, zaufanie do siebie i zaczyna źle o sobie myśleć, pragnie wycofać się z normalnego życia, izoluje się od innych. U części doświadczających przemocy pojawiają się tzw. wtórne zranienia, spowodowane niewłaściwymi reakcjami otoczenia, w tym instytucji powołanych do niesienia pomocy (ignorancja, pomniejszenie problemu, bezradność i inne). Pod wpływem takich reakcji otoczenia, powtarzania się aktów przemocy oraz na skutek małej umiejętności radzenia sobie z urazami, osoba krzywdzona zaczyna przystosowywać się do roli ofiary i przestaje się bronić. Często obwinia się i przestaje oczekiwać poprawy sytuacji. Traci nadzieje oraz poczucie godności. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego. Z punktu widzenia prawa przemoc uznawana jest za przestępstwo, co zobowiązuje służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania, podejmowania działań na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców. Aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy w rodzinie, relacje między doznającym, a stosującym przemoc, odczuwane przez doświadczających skutki przemocy, a także na możliwości wyjścia z przemocy. Spojrzenie od strony moralnej odwołuje się do wartości, takich jak: poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia i godności ludzkiej. Z punktu widzenia społecznego, zwracają uwagę funkcjonujące mity i stereotypy usprawiedliwiając zachowania przemocowe.

Specjaliści podkreślają, że wychodzenie rodziny z przemocy to długotrwały proces powrotu do normalności jej ofiar na każdej płaszczyźnie, w którą wsączyło się złe zachowanie sprawcy, trwający zazwyczaj nie krócej niż sam czas jego doznawania jest wieloaspektowe i zależy od wielu czynników: momentu odizolowania ofiar od sprawcy, płaszczyzn życia „zatrutych” przez przemoc, dostępności do

profesjonalnej pomocy socjalno - psychologicznej, od tego, czy doszło do nieodwracalnych zmian psychosomatycznych w wyniku doznawania przemocy, wreszcie też od tego, czy sytuacja przemocy przerodziła się w stan chroniczny, wymagający interwencji kompleksowej i długoterminowej wielu instytucji. Kluczowym aspektem jest tu, jak widać czas. W związku z powyższym trzeba raz jeszcze podkreślić, iż biorąc pod uwagę dobro jednostkowej ofiary, ale także szerszy kontekst społeczny, ogromne znaczenie ma szybka, całościowa i długoterminowa reakcja na przemoc w rodzinie. Należy zaznaczyć, że choć niektórych dotkliwych skutków przemocy w rodzinie doznające jej osoby nie wyzbędą się nigdy, jednak przy profesjonalnej terapii, ciężkiej pracy nad osobą i wsparciu bliskich, mogą nauczyć się z nimi w miarę normalnie żyć, nie powielając negatywnych przemocowych schematów na przyszłość. W bezpośrednim kontakcie z osobami doznającymi przemocy czy stosującymi przemoc w rodzinie ważne jest rozumienie przemocy na każdej płaszczyźnie. Każda osoba podejmująca się pracy z pokrzywdzonymi czy stosującymi przemoc powinna robić to zgodnie ze swoim przygotowaniem zawodowym i możliwościami instytucji, jaką reprezentuje, a także mieć świadomość granicy swoich kompetencji.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że do najważniejszych społecznych skutków przemocy w rodzinie należą:

- **osobiste tragedie ofiar** - jednostek, całych rodzin (przede wszystkim dzieci), co z kolei warunkuje dalsze (szersze) skutki środowiskowe i społeczne;

- **rozpad rodzin** – brak równowagi, złe wzorce, w celu zminimalizowania zagrożenia życia i zdrowia konieczność odizolowania sprawców od ofiar, rozstania, separacje, rozwody;

- **dehumanizacja stosunków międzyludzkich** – inaczej ich odczłowieczenie, czy uprzedmiotowienie człowieka, dawniej mówiło się o „zewwierzęczeniu”;

- **patologizacja więzi międzyludzkich** - najpierw w samej rodzinie dotkniętej przemocą, potem w społeczeństwie, to wynik spłylenia systemu wartości i zmniejszenie znaczenia autorytetu (lub jego brak, kiedy rodzic, który powinien być wzorem jest antyautorytetem przez egoistyczna postawę rodzica - sprawcy lub bierną postawę rodzica - ofiary, zamiast ról społecznych (dzieci przejmują role rodziców i na odwrót), szczególnie widoczne u ofiar przemocy seksualnej;

- **stygmatyzacja**, jest to proces nadawania negatywnych „etykietek” jednostkom lub większemu zbiorowi ludzi, przez co przyjmują one nadane im cechy i zaczynają działać zgodnie z przypisanymi im cechami;

- **marginalizacja** - wykluczenie z udziału w życiu społecznym jednostek lub grup społecznych;

- **wiktyimizacja** - negatywny proces stawania się ofiarą, może wtórny, kiedy ofiara staje się ofiarą – sprawcą;

- **wzrost przestępczości** - przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Które prowadzi do innych przestępstw min. rozbojów, kradzieży, rozbojów uszkodzeń ciała, gwałtów, zabójstw;

- **uzależnienia** - wszelkie nałogi, które są często nie tylko źródłem, ale i skutkiem przemocy: dla ofiar - **ucieczką, dla sprawców – pokazem ich siły i możliwości;**

- **demoralizacja** – nieprzystosowanie społeczne – odrzucenie wszelkich obowiązujących norm i wartości, negowanie ich, prowadzi do łamania prawa, jeśli doświadczają jej dzieci to demoralizacja nieletnich prowadzi do różnego typu nałogów, prostytucji, włóczęgostwa itp.;

- **zaburzenia psychosomatyczne i psychiczne**- przemoc może być źródłem różnego typu zaburzeń mających wpływ na osobowość sprawców, ale także ofiar przemocy, skutkuje brakiem zdolności do nawiązywania prawidłowych relacji w społeczeństwie;

- **bezdomność** - jest wymiernym skutkiem przemocy, może dotyczyć zarówno sprawców przemocy domowej (np. po odbyciu wyroku sądowego) jak i ofiary, które są zmuszane opuszczać miejsca zamieszkania, by chronić zdrowie i życie, nie mając środków na nowy dach nad głową, są na nią skazane;

- **bezrobocie** - może być podobnie jak bezdomność efektem przemocy zarówno dla sprawców (np. z powodu konfliktów z prawem), bądź dla ofiar, które doświadczając przemocy w rodzinie nie są w stanie wykonywać obowiązków zawodowych i tracą pracę;

- **spowszednienie krzywdy/ znieczulica, brak empatii** - obojętność na krzywdę i cierpienie ludzi, przechodzenie bez reakcji nad cierpieniem;

- **totalitaryzm** - system oparty na przemocy, bardzo często tworzony przez jednostki, które same doświadczają przemocy (np. twórca niemieckiej odmiany faszyzmu, zbrodniarz wojenny – A.Hitler).

III PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz.483 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 poz.218 r z póź.zm),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 poz.1876 z póź.zm.),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 poz.2277 z póź.zm.),
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 poz.30 z późn. zm),
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1359 zpóź.zm.),
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011 Nr 209, poz. 1245),
8. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz.U. 2020 poz.2105),
9. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2028.
10. Rozporządzenie Ministra Obrony narodowej z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz.U. 2020 poz. 2066),
11. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny (Dz.U. z 2011 nr 81 poz.448),

12. Rozporządzenie ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zdań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2011 nr 126 poz.718),
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2019 roku w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzajach uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2019 poz.2080),
14. Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2011 roku w sprawie zespołu Monitorującego do Spraw Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie (Dz.U. z 2011 nr 28 poz. 146),
15. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno - edukacyjne (Dz. U. z 2011 nr 50 poz.259).

IV PROGRAM JEST SPÓJNY Z PROGRAMAMI:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy 2021 - 2028
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy oraz Ofiar Przemocy na lata 2021 - 2025 ,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2016 – 2022
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021

V DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonania analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Ze względu na specyfikę zjawiska oszacowanie skali problemu nie jest zadaniem łatwym. Trudno jednoznacznie określić liczbę osób doświadczających

przemocy, które w wielu przypadkach nie ujawniają problemu, a co za tym idzie nie składają zawiadomienia o przestępstwie. Dzieje się tak z różnych powodów m.in. obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęci zapomnienia o doznanej krzywdzie, a także chęci ochrony sprawców, z poczucia wstydu i obawy przed wykluczeniem społecznym. Przedstawione czynniki powstrzymujące przed składaniem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie, odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy w rodzinie pozostaje nieujawniona. Na terenie Gminy Ustrzyki Dolne przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Skalę problemu przemocy w rodzinie najlepiej obrazują statystyki, opracowane na podstawie danych zebranych w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w Rodzinie w Ustrzykach Dolnych został powołany w 2011 roku. Od tego czasu gromadzi dane statystyczne dotyczące uaktywnionych przypadków stosowania przemocy w rodzinie w oparciu o prowadzoną procedurę „Niebieskie karty”.

Przedstawione poniżej zestawienia pokazują, od **1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2020 r.** w **155** rodzinach została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty” w związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie.

Procedura ta została głównie wszczęta przez przedstawicieli policji (*124 rodzin*) oraz przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (*21 rodzin*).

Institucja wszczynająca procedurę „Niebieskiej Karty”	Od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017 r.	Od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018 r.	Od 1 stycznia 2019 do 31 grudnia 2019 r.	Od 1 stycznia 2020 do 31 grudnia 2020 r.	Razem
Przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	10	2	8	1	21
Policja	20	33	36	35	124
GKRPA	0	0	0	0	0
Ochrona zdrowia	0	0	0	0	0
Oświata	2	3	5	0	10
Ogółem	32	38	49	36	155

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Z podanej poniżej tabeli dotyczącej liczby rodzin w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie oraz częstotliwości zdarzeń przemocowych wynika, że w 2019 r. było najwięcej rodzin w których doszło do przemocy w rodzinie / **64** /, do najczęstszych zdarzeń przemocowych dochodzi od 2 do 5 razy w roku / **128 zdarzeń** /.

Tab. nr 2. Skala przemocy w rodzinie oraz częstotliwość jej występowania.

Rok	Liczba rodzin w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie	Częstotliwość zdarzeń przemocowych 1 raz w roku	Częstotliwość zdarzeń przemocowych Od 2 do 5 razy w roku	Częstotliwość zdarzeń przemocowych 6 razy w roku i więcej
2017	51	15	26	10
2018	55	12	34	9

2019	64	15	38	11
2020	46	10	30	6
Razem	216	52	128	36

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przemocy w rodzinie

Tab. nr 3. Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie.

Rok	Ogółem osoby poszkodowane	kobiety			mężczyźni			dzieci			
		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
			osoby starsze*	osoby niepełnosprawne		osoby starsze	osoby niepełnosprawne		do 13 r.ż.	od 14 do 18 lat	niepełnosprawne**
2017	121	67	4	2	1	1	0	53	40	13	1
2018	131	79	3	1	5	2	0	47	37	10	1
2019	136	74	7	4	9	2	1	53	49	4	1
2020	103	59	9	2	5	2	1	39	26	13	1

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny d/s. przemocy w rodzinie.

* Kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia.

**dzieci od 0 do 18 roku życia.

1.4. Najczęściej zgłaszane przez osoby pokrzywdzone formy przemocy:*

- a) przemoc fizyczna
- b) przemoc psychiczna / emocjonalna
- c) przemoc ekonomiczna
- d) przemoc seksualna
- e) zaniedbywanie
- f) połączenie kilku spośród ww. form przemocy (jakich?)**

Na podstawie informacji uzyskanych z danych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że najwięcej osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie było w **2019** w liczbie **136 osób** w tym **74** to kobiety, najwięcej dzieci doznających przemocy

w rodzinie – **53**, było również w 2019r. co świadczy , że skala przemocy w rodzinie znacznie wzrasta.

Wpływ jednej osoby na drugą może przybierać różne formy. Jedna osoba może być w stosunku do drugiej silniejsza fizycznie, psychicznie, materialnie, zawodowo, społecznie, co może doprowadzać do różnego rodzaju przemocy. Na podstawie powyższych danych wynika , że najczęściej stosowaną formą przemocy jest przemoc fizyczna i emocjonalna/psychiczna.

1.5. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. w latach **2017 – 2020**

Lata	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Małoletni
2017	53	1	52	0
2018	55	8	47	0
2019	68	12	56	0
2020	46	5	41	0
<i>Razem</i>	222	26	196	0

Źródło. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Z analizy powyższych danych wynika, że najwięcej osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie bo w liczbie **196** to mężczyźni, natomiast **26** osób to kobiety. Wynika z tego, że w przeważającej części za stosowanie przemocy w rodzinie są odpowiedzialni mężczyźni. Sprawca przemocy w rodzinie jest zazwyczaj osoba, która poprzez agresywne zachowania chce zmanifestować swoją dominację, ukryć kompleksy, wyładować frustrację, również na podstawie badań psychologicznych, wynika, że nad rodziną znącają się z reguły mężczyźni. Agresorem może okazać się zarówno niepozorny urzędnik, jak i przedsiębiorca, lekarz, rolnik czy naukowiec. Kobiety 25 razy rzadziej popełniają tego typu przestępstwa.

Tab. nr 2 Działania Zespołu Interdyscyplinarnego, podejmowane w związku z przemocą

	Od 01 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017	Od 01 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018	Od 01 stycznia 2016 do 31 grudnia 2019	Od 01 stycznia 2020 do 31 grudnia 2020	Razem
Liczba zawiadomień złożonych do prokuratury lub na policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 kk	8	1	5	1	15
Liczba zawiadomień złożonych do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka oraz rodziny	11	7	12	15	45
Liczba wniosków złożonych do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe	16	14	8	5	43
Liczba wniosków skierowanych do Prokuratury Rejonowej w Lesku o przymusowe leczenie odwykowe	12	14	15	19	60
Liczba wniosków złożonych do Prokuratury Rejonowej w Lesku o podjęcie działań w stosunku do sprawcy przemocy w związku z przemocą w rodzinie	8	11	13	15	47

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w **15** przypadkach zawiadomił Prokuraturę Rejonową o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie. W przypadku **45** rodzin wystosowano wniosek do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Lesku, o niepokojącej sytuacji w rodzinie.

Przewodniczący Zespołu w przypadku **43** osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie złożył do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wnioski o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe. W **60** przypadkach Przewodniczący Zespołu złożył wniosek do Prokuratury Rejonowej w Lesku o skierowanie osoby na przymusowe leczenie odwykowe natomiast w **47** przypadkach o podjęcie działań w stosunku do sprawcy przemocy.

Tab. nr 3 Wykaz interwencji policji oraz podejmowanych postępowań w związku z przemocą w rodzinie

	2017	2018	2019	2020
Interwencje domowe W związku z przemocą w rodzinie	15	14	54	59
Postępowanie wszczęte w związku z podejrzeniem przestępstwa z art.207 §1 KK	22	16	30	18

Źródło: Wydział Prewencji Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Ustrzykach Dolnych.

Jak wynika z danych statystycznych Komendy Powiatowej Policji w Ustrzykach Dolnych, w okresie od 2017 do 2020 r doszło do **142** interwencji domowych w związku z przemocą w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne, w przypadku **86** interwencji zostało wszczęte dalsze postępowanie, w związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie. Z danych tych można stwierdzić, iż liczba interwencji domowych jest rosnąca.

Tab. nr 4 Liczba ofiar przemocy domowej oraz sprawców przemocy domowej.

Rok	2017	2018	2019	2020	Razem
Liczba interwencji domowych w związku z przemocą w rodzinie	15	14	54	59	142

Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	45	25	60	59	189
W tym; liczba kobiet	38	24	45	52	159
W tym liczba mężczyzn	4	0	7	3	14
W tym liczba dzieci	3	1	8	4	16
Liczba sprawców przemocy domowej	47	25	59	59	190
W tym liczba kobiet	5	3	7	6	21
W tym liczba mężczyzn	42	22	52	53	169
W tym liczba nieletnich	0	0	0	0	0
Liczba sprawców doprowadzonych do izby wytrzeźwień	10	6	6	11	33
W tym liczba kobiet	0	0	0	1	1
W tym liczba mężczyzn	10	6	6	10	32
W tym liczba nieletnich	0	0	0	0	0

Źródło: Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Ustrzykach Dolnych.

Z analizy przedstawionych powyżej danych wynika, że przemoc w rodzinie na terenie naszej gminy jest problemem społecznym. Należy przypuszczać, że rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą jest znacznie wyższa niż wskazują na to przywołane statystyki. Osoby doznające przemocy domowej często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę problemu przemocy.

Od czasu powstania Zespołu Interdyscyplinarnego, działania podejmowane na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie są intensywniejsze i coraz bardziej skuteczne. Ponieważ przemoc w rodzinie jest ciągle dużym problemem naszej gminy, należy

zatem wzmocnić dotychczasowe działania, które powinny mieć charakter współpracy interdyscyplinarnej poszczególnych instytucji lokalnych. Efektem takiej współpracy będzie skuteczne zapobieganie, rozpoznawanie oraz przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom

VI ZAKRES POMOCY INSYTUCJONALNEJ

1. Od 2001 r. prowadzony jest Punkt Konsultacyjny Ośrodka Interwencji Kryzysowej. W Punkcie Konsultacyjnym można bezpłatnie skorzystać z pomocy psychologa, prawnika, socjologa, pracownika socjalnego, psychoterapeutki ds. uzależnień.

2. Na terenie miasta i gminy Ustrzyki Dolne funkcjonuje Poradnia Zdrowia Psychicznego w której można skorzystać z porad psychologa, psychiatry oraz pomocy w ramach psychoterapii indywidualnej, psychoterapii grupowej oraz terapii rodzinnej. Z pomocy mogą skorzystać:

- pełnoletni,
- doświadczający problemów natury emocjonalnej i psychicznej,
- cierpiący z powodu nadmiernego obciążenia stresem,
- osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej (np. rozwód, utrata pracy, żałoba, konflikt w rodzinie, reakcja na ciężką chorobę i inne),
- osoby mające trudności w funkcjonowaniu społecznym,
- nie radzące sobie z odczuwanym przygnębieniem i apatią, mających problemy z jedzeniem, - u których rozpoznano chorobę psychiczną.

Pacjenci przyjmowani są bez skierowania, bezpłatnie w ramach kontraktu z NFZ. W przypadku chęci skorzystania z usług wyłącznie psychologa lub psychoterapeuty wymagane jest skierowanie od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego.

3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Moczary” podpisał z NFZ umowę na świadczenia zdrowotne dla dzieci i młodzieży w ramach Ośrodka Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej przy ul. 29 Listopada 47 w Ustrzykach Dolnych. Powstały Ośrodek Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży posiada psychologów, psychoterapeutów, superwizora, terapeutów środowiskowych i socjoterapeutów z dużym doświadczeniem w pracy z dziećmi i młodzieżą oraz z dobrymi kwalifikacjami. Pomocą psychologiczną i psychoterapeutyczną otaczają rodziny, opiekunów i całe środowisko dzieci

i młodzieży. Celem działania Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży jest udzielanie profesjonalnej pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej oraz środowiskowej dzieciom i młodzieży. Pacjentami Ośrodka mogą być dzieci poniżej 7 roku życia, dzieci i młodzież objęci obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki oraz kształcący się w szkołach ponadpodstawowych - do ich ukończenia, jednak nie później niż do ukończenia 21 roku życia, a także rodziny lub opiekunowie prawni. O uczęszczaniu do Ośrodka decyduje do 16 roku życia rodzic, od 16 do 18 roku potrzebna jest zgoda dziecka, od 18 roku osoby zainteresowane. Nie jest wymagane skierowanie od lekarza. Ośrodek może również realizować świadczenia z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych.

4. Na terenie powiatu bieszczadzkiego funkcjonuje punkt nieodpłatnej pomocy prawnej gdzie można skorzystać z porad adwokata i radcy prawnego. Pomoc udzielana jest dla :

- osób uprawnionych do pomocy społecznej z powodu m.in. niepełnosprawności i przemocy w rodzinie,
- młodzieży do 26 roku życia,
- weteranów,
- osób powyżej 65 roku życia,
- posiadaczy Karty Dużej Rodziny,
- każdego zagrożonego lub poszkodowanego: katastrofą naturalną, awaria techniczną, klęską żywiołową.

5. Od 01 marca 2017 r. w Ustrzykach Dolnych na ul. 29 Listopada 42 funkcjonuje Poradnia Leczenia Uzależnień. Poradnia oferuje terapię dla osób uzależnionych i członków ich rodzin (współuzależnienie, DDA). Oddziaływania terapeutyczne realizowane są przez zespół terapeutyczny składający się z lekarza specjalisty psychiatry, specjalistów psychoterapii uzależnień i instruktora terapii uzależnień.

Przy przyjęciu do Poradni nie jest wymagane skierowanie. Pacjenci nieubezpieczeni mają udzielane świadczenia bezpłatnie.

VII. ADRESACI PROGRAMU.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie adresowany jest do mieszkańców Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne. Program ten skierowany jest w szczególności do ofiar przemocy w rodzinie (w tym: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, pracownicy służby zdrowia, księża).

VIII. ZASOBY GMINY USTRZYKI DOLNE W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU.

1. Zasoby ludzkie - specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne - instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą :
  - -Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
  - Komenda Powiatowa Policji,
  - Zespół Interdyscyplinarny,
  - Placówki Oświatowo -Wychowawcze,
  - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - Zakład Opieki Zdrowotnej
  - Organizacje pozarządowe
  - Poradnia Zdrowia Psychicznego
  - Poradnia Leczenia Uzależnień
  - Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej
  - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

IX CELE PROGRAMU

Cel główny:

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel ten oparty jest na realizacji zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez promowanie działań profilaktycznych, wspieranie osób doświadczających przemocy oraz pracy ze sprawcami przemocy nad zmianą ich zachowań i postaw tj.

1. zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
2. zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy,
3. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy.
2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie.
3. Podniesienie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
4. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy.

X. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Realizacja celów Programu zakłada:

1. uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
2. promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy,
3. edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
4. działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

XI. DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PROGRAMU

1. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie

- 1.1 Zbieranie i uaktualnianie informacji na temat rozmiarów problemu przemocy w rodzinie oraz zasobów środowiska lokalnego (statystyki policyjne, sądowe, Ośrodka Pomocy Społecznej, GKRPA, szkół, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej).
- 1.2 Monitorowanie problematyki przemocy w rodzinie oraz udzielanej pomocy.
- 1.3 Zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez wypracowanie procedur aktywnej i stałej współpracy placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych .

2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie

- 2.1. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie m.in. poprzez organizowanie prelekcji, pogadarek, warsztatów profilaktycznych oraz upowszechnianie materiałów edukacyjno- informacyjnych, ulotek, broszur, wizytówek/ w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
- 2.2. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki.
- 2.3. Organizowanie dla nauczycieli i pedagogów szkoleń i warsztatów dotyczących przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym.
- 2.4. Współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom.

3. Podniesienie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

- 3.1. Szkolenia grup zawodowych z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla potrzeb współpracy w grupach roboczych,
- 3.2. Szkolenie dotyczące problemu przemocy w rodzinie dla członków grup roboczych oraz członków zespołu interdyscyplinarnego wraz z dodatkowymi

kosztami związanymi z zapewnieniem m.in cateringu, zakupem artykułów żywnościowych, napojów, wody, kawy, herbaty oraz innych artykułów.

4.Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy

4.1 Udzielanie przez Ośrodek Pomocy Społecznej pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.

4.2 Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc.

4.3 Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez podejmowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie (np. organizowanie szkoleń i warsztatów edukacyjnych).

4.4 Prowadzenie edukacji wśród ofiar przemocy w rodzinie w zakresie przysługujących im praw.

4.5 Tworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

4.6 Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno - edukacyjnych.

XII. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ :

1. Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
2. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych,
3. Brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
4. Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach, ubóstwo,
5. Brak infrastruktury socjalnej w gminie,
6. Brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
7. Brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

XIII. REALIZACJA PROGRAMU I PRZEWIDYWANE EFEKTY.

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację działań wyznaczonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Ustrzyki Dolne na lata

2014-2017 jest Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych przy współpracy z:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komendą Powiatową Policji,
- Placówkami oświatowymi,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną
- Zakładami Opieki Zdrowotnej,
- Organizacjami pozarządowymi.
- Sądem Rejonowym w Lesku
- Prokuraturą Rejonową w Lesku
- Poradnią Leczenia Uzależnień w Lesku
- Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia SOS Lesko
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ustrzykach Dolnych

Przewidywane efekty realizacji programu.

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
3. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Usprawnianie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Zwiększanie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.
6. Zbudowania systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.
7. Niwelowanie skutków zjawiska przemocy.
8. Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży dotyczących zagrożenia płynących z uzależnienia występującego problemu.
9. Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji, wynikających z przemocy.

XIV MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU.

Monitoring zapisów Programu, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy

wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji Programu tj.

- instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Ewaluację Programu będzie prowadzić Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Programu.

Ewaluacja pozwoli na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Ustrzyki Dolne.

Wskaźnikami ewaluacji będą::

- liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie,
- liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- liczba sprawców przemocy domowej,
- liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”.

XV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 - 2025 finansowane będą z budżetu oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

2. Corocznie zostanie sporządzony plan finansowy do Programu środków przeznaczonych na realizację w danym roku budżetowym zadań niniejszego programu.

XVI SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych do dnia 31 marca każdego roku przedłoży radzie gminy sprawozdania z realizacji Programu.

XVII ZAKOŃCZENIE

O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie dużo się mówi, społeczna świadomość szkodliwości tego zjawiska wzrasta i mówi się również, że się dużo robi. Tymczasem, rzeczywistość okazuje się zupełnie inna. Niestety wciąż zdarzają się przypadki, w których wymiar sprawiedliwości, organy ścigania, a nawet kuratorzy nie rozpoznają prawidłowo sytuacji przemocy w rodzinie. Pozostając bierni, nie tylko nie przeciwdziałają przemocy, ale dają bezkarnym sprawcom pole do dalszego działania. Należy mieć świadomość, że zjawisko przemocy należy zwalczać w sposób zdecydowany i wieloaspektowy. Bez pomocy z zewnątrz ofiara przemocy nie jest w stanie skutecznie przetrwać. Następstwa przemocy w rodzinie mają swoje skutki bliższe (dramaty jednostek w rozmaitej postaci (nieprzystosowanie społeczne, uzależnienia, okaleczenia, śmierć) i dalsze (np. bezdomność, bezrobocie, przestępczość, totalitaryzm), obniżają jakość społeczeństwa, powodując jego marginalizację, stygmatyzację, ekskluzję i patologizację, ale co najważniejsze, wszyscy dotknięci problemem przemocy w rodzinie mają nie tylko prawo, ale i obowiązek domagać się zintegrowanej reakcji służb pomocowych, zgodnie z przyjętymi na świecie standardami.

XVIII. WYKAZ PLACÓWEK NA RZECZ OFIAR PRZEMOCY W

RODZINIE.

LP	Nazwa i adres	Telefon kontaktowy
1	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych ul. Wyzwolenia 7 38-700 Ustrzyki Dolne	/13/4611868
2	Zespół Interdyscyplinarny działający przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej ul. Wyzwolenia 7 38-700 Ustrzyki Dolne	535179888
3	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ustrzykach Dolnych	/13/4711080 wew.55 W sytuacjach kryzysowych 665996444 do godz.20.00
4	Komenda Powiatowa Policji w Ustrzykach Dolnych	997
5	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ustrzykach Dolnych	/13/4611291

6.	Punkt Konsultacyjny Ośrodka Interwencji Kryzysowej ul. Pionierska 10 38-700 Ustrzyki Dolne	/13/4614103
----	---	--------------------

Załącznik:

1. Harmonogram działań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Ustrzykach Dolnych na lata 2022–2025.
2. Lokalna Diagnoza Zjawiska Przemocy w Rodzinie na Terenie Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne.